

ARCHEOLOGICKÉ CENTRUM OLOMOUC

příspěvková organizace
ul. U Hradiska 42/6, 779 00 Olomouc

A propos – krize. Zlověstné slovo, které má kromě svých několika slovníkových významů i důsledky pro každého jedince, každou instituci či vědní obor. Archeologii nevyjímaje. Je tady, všichni ji cítíme. Všechno se na ni dá svést. Zatemňuje mozky. Lidé – majíce krizi za zády – dělají nesprávná rozhodnutí. Co konkrétně znamená pro *Archeologické centrum Olomouc (ACO)* ?

Zabývá-li se instituce především záchranou ohrožených archeologických památek, pak je sama ohrožena ve své existenci tehdy, když investoři začnou zvažovat své plány a přestávají stavět všechny ty rodinné domy, obchodní a zábavní centra, silnice či dálnice. Právě krácení dotací na výstavbu dálnic výrazně ovlivnilo počet zahajovaných archeologických výzkumů a tím i ekonomiku ACO. V roce 2009 – a ještě výrazněji to bude platit pro rok 2010 – se pracovalo především na akcích, které byly zahájeny již dříve a pokračují svou setrvačností dál.

Příznakem krize je i snaha šetřit finanční prostředky, kde se jen dá. Tak například v roce 2009 ACO – kromě předem plánovaných investic – nezáískalo od zřizovatele žádné finanční krytí z fondu záchranných archeologických výzkumů, který existuje při Odboru kultury a pam. péče Krajského úřadu Olomouckého kraje a který slouží k financování výzkumů, jež ze zákona nemusí hradit investoři; také příspěvek zřizovatele na krytí provozních nákladů ACO klesl pod 6%; dokonce ani minimální příspěvek na publikační aktivity ACO nedorazil na místo určení, a proto bylo vydávání dvou publikačních řad (*Prameny regionální archeologie – ARF* a *Archeologické památníky střední Moravy – APSM*) dočasně přerušeno.

Nutnost šetřit jde v dnešní době často ruku v ruce i s prosazováním moderních technologií. Tak například se archeologie – a také ACO – ocitají na rozcestí, když zvažují, zda nálezové zprávy, které jako jediné přenášejí informace o nálezech a nálezových situacích do budoucnosti, nadále uchovávat jen v digitální podobě, nebo stále trvat i na tištěné verzi; stejně problematická je volba paměťového média pro archivaci digitálních fotografických snímků z terénních fází výzkumů; zvažována byla dokonce i možnost zveřejnit periodicky vydávanou *Ročenku ACO* jen na internetu... K radosti nejen všech staromilců a knihomolů se nakonec podařilo peníze na řádné knižní vydání *Ročenky 2008* zabezpečit.

Na rozdíl od žluťáčka barvoměnného (*Colias myrmidone*) – motýla, který podle zpráv tiskových agentur právě v těchto dnech v ČR vyhynul, má se *Ročenka* s krásně žlutou obálkou čile k světu a je pro zájemce zadarmo k sehnání na adrese ACO. Její obsah se na 263 barevných stranách formátu A5 široce rozkročil: v *geografickém smyslu* (od Bravantice na Novojičínsku až po Hulín a Pravčice na Kroměřížsku), ale i *kulturně a časově* (od kultury s lineární keramikou v Bravanticích, přes jevišovické osídlení na Moravě, kulturu zvoncovitých pohárů z Hulína-Pravčic 2, věteřovský depot z Pravčic a pohřby těžce kultury v Bystročicích, popelnicová pole v Olomouci-Nemilanech, laténskou kulturu v Hulíně, krátkodobý římský tábor a germánské osídlení u Hulína a Pravčic až po raný středověk v Olomouci-Slavoníně) a *oborově* (od analýzy uhlíků přes samotnou archeologii až po makrozbytkovou analýzu sedimentů z minoritského kláštera v Olomouci).

Jako potenciálně chybné budoucí rozhodnutí vzniklé z probíhajících krizových úvah o zmenšení množství archeologických nálezů ukládaných do muzeí, se jeví snaha co nejvíce skartovat (tj. vyřazovat podle příslušných hledisek) tyto nálezy. Případně zachovávat jen jejich typické ukázky. Tak jako z 19. století se dochovalo jen málo kvalitních nálezů a jejich nálezových okolností, tak bychom my měli svým následovníkům zanechat torzo, které v budoucnu nebude možno studovat „*lege artis*“. Tedy na úrovni doby a její vědy a techniky – lepší, než máme dnes...Nepříjemná představa. A to vše jen proto, že v dnešní krizi nemáme peníze na řádně fungující depozitáře a studovny.

K velkým problémům, se kterými se archeologové musejí potýkat, je získávání, zaučení a stabilizace nejen pracovních sil na archeologické práce v terénu (dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti), ale i kmenových zaměstnanců ACO. Příčinou jsou nízké příjmy, kdy mzda u ACO a odměna brigádníkům jsou hluboko pod celostátním průměrem.

Jako pozitivní výsledek roku 2009, který v tomto článku tak trochu bilancujeme, je možno uvést skutečnost, že se přece jen podařilo udržet téměř vyrovnaný rozpočet. Také stavby dálnic a dalších komunikací jsou dopředu již naplánovány a jednoho dne se do nich archeologové v předstihu zase pustí. O průběhu stěhování ACO do nových prostor bylo již psáno na tomto místě minule.

A co žluťásek barvoměnný? Existuje jistá naděje, že se k nám přes Bílé Karpaty ze Slovenska zase vrátí. A pak, že naděje umírá poslední...